

9.7.2014 POPELY/995/2014

valtiovarainministerio@vm.fi

Viite Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämisestä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista

Asia Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lausuu seuraavaa koskien esitettyä lukua 7 nuorisotakuusta:

Kuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen yhteistoiminta nuorten työllistämiseksi ja koulutukseen ohjaamiseksi on välttämätöntä. Lakiesitys on yhteistyötä ja tiedonvaihtoa korostavana suunnaltaan oikea, tosin se ei toisi erityisen paljon uutta niille alueille, joilla jo tehdään tiivistä yhteistyötä nuorten ohjaamisessa.

Oulun kaupungin Byströmin nuorten palvelut (moniammatillinen matalan kynnyksen palvelukokonaisuus ml. TE-palvelut) ovat toimineet jo vuodesta 2010. Oulussa toimivat palvelumallit on testattu, kehitetty ja muotoiltu käytännön kokemusten myötä palvelukokonaisuudeksi, joka toimii ja tuottaa tulosta. Byströmin palveluiden lisäksi yhteistyötä tehdään useissa nuorisotakuun työryhmissä, joita vetävät niin ELY-keskus, TE-toimisto kuin aluehallintovirastokin.

Lakiluonnos korostaa kuntien ja TE-toimistojen roolia nuorisotakuun toteuttamisessa. Tärkeäksi osaksi kokonaisvaltaista nuorisotakuun palvelupalettia olisi tarpeellista ottaa mukaan Puolustusvoimat sekä vastaavasti Siviilipalveluskeskus. Aikalisätoimintamalli on jo vakiintunutta puolustusvoimien, siviilipalveluskeskuksen ja kuntien yhteistä palvelua nuorille kutsuntojen yhteydessä ja niiden jälkeen. Kuntien ja TE-hallinnon palveluyhteistyö varuskuntien sosiaalikäyttäjien kanssa olisi myös yksi keino, jolla ennaltaehkäistä syrjäytymistä niiden nuorten osalta, jotka palaavat varusmiespalveluksen jälkeen kotiin ilman työ- tai opiskelupaikkaa. Yhteistyö nopeuttaisi nuoren pääsyä ohjauspalvelun pariin ilman venyviä katkosaikoja. Myös tietojen vaihto viranomaisten kesken tältä osin olisi tarpeellista. Tätä hyvää yhteistyömallia kehitettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen OSUMA – Ohjauksella osuvuutta aikuisopiskeluun –ESR-hankeessa, ja myös alueen oppilaitokset ovat tulleet kiitettävästi mukaan varuskuntayhteistyöhön.

Muita tarpeellisia yhteistyöhön mukaan tuotavia tahoja olisivat korkeakoulujen opiskelijahjauspalvelut, Ylioppilaiden Terveystieteiden keskus, Rikosseuraamuslaitos ja Kriminaalihuollon tukikeskus. Näiden tahojen, kuntien ja TE-toimiston yhteistyöllä voidaan ehkäistä nivelvaiheissa syrjäytymistä. Palveluista poisputoamisen vaarassa ovat ne opiskelijat, joiden opinnot uhkaavat keskeytyä tai pitkittyä esim. mielenterveydellisistä ongelmista, pitkistä perhe- tai muusta syistä vapaista tai alan vaihdosta

johtuen. Rikoksesta tuomitut taas saattavat saada asianmukaista neuvontaa, ohjausta ja/tai hoitoa rangaistusaikanaan ja voivat aloittaa opinnotkin. Siviiliin pääsyn vaiheessa sujuvat, katkeamattomat matalan kynnyksen palvelut ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Viranomaisten salassapitosäädökset tai niiden tiukka tulkinta viranomaisyhteistyötä tehtäessä eivät saa olla estävä tekijä asiakaan pääsyssä hyvään, kokonaisvaltaiseen ohjauspalveluun. Tämä ongelma on tuotu esille lakiluonnoksessakin. Esimerkiksi ennen nuoria koskevien kielteisten päätösten tekemistä (esim. toimeentulotuki, työttömyysturva) moniammatillisen yhteistyön ja tiedonvaihdon avulla tulisi tarkastella, voisiko ohjauksen kautta toisin toimimalla tai hyödyntämällä toista palvelua viedä asiaa muulla tavoin eteenpäin. Yhden viranomaisen kielteinen päätös voi aiheuttaa nuoren poistumisen palveluista kokonaan. Tilastoinnin niin mahdollistaessa voisikin harkita nuorille tehtävien kielteisten päätösten määrän seuraamista indikaattoritietona.

Jatkossa tulisi myös tarkastella viranomaisten paikallisten tulkintojen yhdenmukais-
tamista asiakasmyönteisemmäksi lainsäädännön ja ohjeistuksen avulla. Nuorten palveluissa ei aina hyödynnetä riittävästi lain suomina mahdollisuuksia, vaan esim. palkkatuki otetaan käyttöön vasta jos työpaikkaa ei muutoin löydy ja työkokeiluissa tai palkkatuetun työssä maksimikeston sijaan käytetään lyhyempiä pätkiä. Tuen tai palvelun saannin pätkiminen tai vastaavasti alkaminen vasta työttömyyden pitkittyessä ei vaikuta myönteisesti nuoren tilanteeseen. Liian lyhyet tukiajat sekä vaikeaksi koettu byrokratia heikentävät myös työnantajien kiinnostusta hyödyntää palveluja.

Leila Helaakoski
Johtaja

Hanna Määttä
Yksikön päällikön sijaisena, asiantuntija

TIEDOKSI Yksikön päällikkö Anna-Liisa Hietala/POPELY
Projektikoordinaattori Helena Ylisirniö/POPELY